

**STRÖMSTADS
KOMMUN**

KOMMUNSTYRELSEN

Energieffektiviseringsstrategi för Strömstads kommun

Antaget av Kommunfullmäktige 2012-02-16, §19

Energieffektiviseringsstrategi för Strömstads kommun 2011

1. Sammanfattning	3
2. Strategins roll bland andra styrande dokument	4
3. Bakgrund	5
3.1 Myndigheterna ska vara förebilder inom energiförbrukning.....	5
3.2 Energi- och miljö kvalitetsmål för hela Sverige.....	5
3.3 Västra Götalands energimål.....	5
4. Strömstads mål för energi- och miljö kvalitet	6
4.1 Lokala miljö kvalitetsmål.....	6
4.2 Strömstads mål för energibesparingar till 2014 och 2020.....	7
5. Nulägesanalys	8
5.1 Inledning.....	8
5.2 Omfattning.....	8
5.3 Övergripande energiarbete.....	8
5.4 Enskilda verksamheter.....	8
5.4.1 Kommunala fastigheter.....	9
5.4.2 Kommunala transporter.....	12
5.4.3 Energiförbrukning inom övriga verksamheter.....	14
5.5 Övriga uppgifter.....	15
5.5.1 Policy eller riktlinjer med krav på energieffektivitet vid upphandling.....	15
5.5.2 Aktivt arbete för att integrera energifrågor i översikts- och detaljplanering.....	15
5.5.3 Antagen och införd resepolicy.....	15
5.5.4 Genomförda internutbildningar för att skapa bättre förutsättningar för energieffektivisering.....	15
5.5.5 Internt och externt nätverksbyggande för att främja energieffektivisering.....	16
5.6 Slutsatser av nulägesanalysen.....	16
5.6.1 Statistik och uppföljning saknas.....	16
5.6.2 Politisk vilja och gemensam linje behövs.....	16
5.6.3 Vem är den största förbrukaren?.....	16
5.6.4 Framtida krav.....	17
5.6.5 Hållbar energiförsörjning.....	17
5.6.6 Transporter och behov av kommunikation.....	17
6. Handlingsplan	19
6.1 Obligatoriska åtgärder enligt förordningen.....	19
6.1.1 Köpa in utrustning med effektiv energianvändning i alla lägen, även i vilolägen.....	20
6.1.2 Köpa in eller hyra energieffektiva byggnader eller delar av dessa, eller vidta åtgärder för att göra byggnader som myndigheten redan äger eller hyr mer energieffektiva.....	20
6.2 Politiska ställningstaganden som behövs.....	20
6.3 Kommunövergripande åtgärder.....	21
6.4 Åtgärder i de enskilda verksamheterna.....	22
6.4.1 Kommunala fastigheter.....	22
6.4.2 Kommunala transporter och fordon.....	23
6.4.3 Upphandling.....	24
6.4.4 Stadshuset.....	25
6.4.5 Ytterligare åtgärder.....	25
7. Genomförande	26
7.1 Förankring av målen i organisationen.....	26
7.2 Övergripande delar av genomförandet.....	26
7.2.1 Fortsatt politisk process.....	26
7.3 Genomförandet i de enskilda verksamheterna.....	26
8. Uppföljning	27
8.1 Inrapportering till energimyndigheten.....	27
8.2 Uppföljning inom kommunen.....	27
8.2.1 Områden där kommunal energistatistik kan användas.....	27

1. Sammanfattning

Från högsta internationella nivå ner till lokalnivå har under de senaste årtiondena en medvetenhet vuxit fram om vår energiförbruknings negativa inverkan på klimat och miljö. Detta har lett till framtagandet av mål för att minska energiförbrukningen totalt sett och för att se till att den energi vi måste använda används effektivt och produceras på ett långsiktigt hållbart sätt för klimat och miljö.

I Strömstad kommuns verksamheter förbrukas den allra största andelen av energin inom fastigheter och transporter. Andra energikrävande verksamheter är vatten- och avloppsverken, med sina respektive ledningsnät och pumpar, samt gatubelysning och annan utomhusbelysning.

Denna strategi syftar till att kartlägga energiförbrukningen i kommunen under 2009 (som är basår för de mål som finns på nationell och regional nivå) och därefter föreslå mål för energibesparingar fram till år 2014 och år 2020. Den innehåller också en handlingsplan som ger förslag på vilka åtgärder som kan bidra till att målen nås.

2. Strategins roll bland andra styrande dokument

Som en del i kommunens strävan att uppfylla målen i den övergripande Strategiska planen och de lokala miljö kvalitetsmålen ska kommunen ta fram en Energi- och klimatstrategi. Den ska kartlägga kommunen som geografisk enhet och som förbrukare av energi.

Ett första steg är att kartlägga kommunens egen verksamhet vad gäller energiförbrukning och samla och strukturera det fortsatta arbetet med hjälp av denna Energieffektiviseringsstrategi.

Målen och riktlinjerna för kommunens verksamhet är ett resultat av den kommunala politiken, men tas fram i ett nationellt och regionalt sammanhang. Sambanden däremellan visas i figuren nedan.

3. Bakgrund

Strömstad kommun arbetar från och med 2010 strategiskt med att energieffektivisera den egna verksamheten. Arbetet finansieras till och med 2014 genom det statliga stödet för energieffektivisering i kommuner och landsting (2009:1533).

3.1 Myndigheterna ska vara förebilder inom energiförbrukning

Energitjänstedirektivet (2006/32/EG) om effektiv slutanvändning av energi samt energitjänster innebär att medlemsstaterna i EU ska anta ett mål samt sträva efter, genom energitjänster och andra åtgärder, en förbättrad energieffektivitet. Målet är att uppnå energibesparingar som motsvarar minst 9 % av energianvändningen i varje medlemsstat till år 2016. Direktivet utgår ifrån basåret 2008.

Från och med 31 december 2020 ska alla nya byggnader enligt ytterligare ett EU-direktiv vara "nära nollenergibyggnader". Medlemsstaterna ska dessutom vidta åtgärder för att stimulera att byggnader som renoveras omvandlas till "nära nollenergibyggnader". Byggnadens energiförsörjning ska till en betydande del komma från förnyelsebara energikällor, gärna även producerad i eller i närheten av byggnaden.

Kommuner och andra inom den offentliga sektorn ska gå före genom att de nya kraven börjar gälla två år tidigare (2018) för oss. Det innebär att nya byggnader ägda eller hyrda av kommuner måste uppnå krav motsvarande "nära nollenergihus". Diskussioner pågår mellan Boverket och Energimyndigheten m.fl. om hur direktivet ska införas i Sverige.

EU har också antagit övergripande mål att transportsektorn år 2020 ska bestå av 10 % förnybar energi och att energisektorn till 50 % ska vara förnybar år 2020.

3.2 Energi- och miljö kvalitetsmål för hela Sverige

Ovanstående EU-direktiv gäller också som nationella mål. I svensk energi- och klimatpolitik finns mål om att till år 2020 minska utsläppen av växthusgaser med 40 % jämfört med 1990 års nivå. (Målet omfattar alla verksamheter utom de som omfattas av europeiska utsläppshandelssystemet.) Energieffektivisering pekas ut som ett sätt att nå detta mål.

Nationellt finns också målet att energieffektivisera byggnader med 20 % till år 2020 och med 50 % till år 2050 jämfört med basåret 1995.

Även de nationella miljö kvalitetsmålen visar i ett flertal punkter på energieffektiviseringens relevans. De 16 miljö kvalitetsmålen syfte är att vi skall kunna lämna över ett samhälle till nästa generation där de stora miljöproblemen i landet är lösta.

3.3 Västra Götalands energimål

Länsstyrelsen har jobbat med att bryta ned de nationella energimålen till åtaganden för vår region:

Minskade utsläpp av växthusgaser

- Till år 2020 ska utsläppen av växthusgaser i Västra Götalands län, från verksamheter som ligger utanför systemet för handel med utsläppsrätter, minska med 25 procent jämfört med 1990.

Ökad andel förnybar energi

- År 2020 ska andelen förnybar energi i Västra Götalands län vara minst 50 procent av den totala energianvändningen.

Ökad andel förnybar energi i transportsektorn

- År 2020 ska andelen förnybar energi inom transportsektorn i Västra Götalands län vara minst 10 procent.

Effektivare energianvändning

- År 2020 ska energianvändningen i Västra Götalands län vara 20 procent effektivare jämfört med 2008.

4. Strömstads mål för energi- och miljö kvalitet

Kommunen har en vision som är fastställd i vår strategiska plan från 2009.

Visionen lyder;

”Strömstad har en balanserad och långsiktigt hållbar utveckling där livskvalitet, miljö- och kulturvärden stärks.”

Den strategiska planen slår fast att kommunen ska ha en tydlig miljöprofil byggd på hållbarhet på det sociala, ekonomiska och ekologiska planet.

Parallellt med den strategiska planen har Strömstad kommun tagit fram flera andra planer som behandlar energi och miljöfrågor t ex Vindkraftsplanen, Kretsloppsplanen, och policydokument som Inköps- och upphandlingspolicy, Reglemente för användande av tjänstefordon (respolicy).

Det mest övergripande arbetet för energi- och miljöfrågor finns dock samlat i de lokala miljö kvalitetsmålen.

4.1 Lokala miljö kvalitetsmål

Strömstad kommun fastställde sina lokala miljö kvalitetsmål under 2010.

Av de 16 nationella miljö kvalitetsmålen har kommunen valt ut fyra att särskilt fokusera på under de närmsta åren.

- Begränsad klimatpåverkan
- Giftfri miljö
- Hav i balans samt levande kust och skärgård
- God bebyggd miljö

Urvalet av de fyra miljö målen har gjorts utifrån flera aspekter; vilka av målen som vi är längst från att nå, vilka miljö mål kommunen har extra ansvar för i ett lokalt perspektiv samt var vi har störst möjlighet att påverka och var vi kan sätta in mest resurser.

Arbetet med de utvalda målen kommer även att ha positiv påverkan på övriga miljö kvalitetsmål.

Uppdragen från de lokala miljö kvalitetsmålen som påverkar energieffektiviseringsarbetet i kommunen kommer från delmålen ”Begränsad klimatpåverkan” och ”God bebyggd miljö” står listade i Handlingsplanen som är kopplad till Miljö kvalitetsmålen:

- Öka det klimatstrategiska arbetet genom att
 - Ta fram en kommunal Klimatstrategi
 - Ta fram en kommunal Energiplan
 - Skapa underlag för att producera biogas

- Minska transporterens klimatpåverkan genom att
 - Arbeta för en bra kollektivtrafikförsörjning
 - Successivt byta ut kommunens fordonspark mot fordon med låga koldioxidutsläpp
 - Förbättra för gång- och cykeltrafik
 - Erbjud kommunal personal en kurs i sparsam körning

- Aktivt verka för en klimatneutral vardag genom att
 - Använda bästa tillgängliga upphandlingskriterier avseende miljö- och energihushållning.

- Arbeta med långsiktig fysisk planering genom att
 - Planera för god logistik

Strömstads kommuns Energieffektiviseringsstrategi blir ett operativt verktyg för att lyfta fram uppdrag med energianknytning från de lokala Miljökvalitetsmålen handlingsplan.

1. Måldelen ska omsätta miljökvalitetsmålen i siffror.
2. Nulägesanalysen ska ge oss en bild av var vi står idag så att vi kan prioritera bland arbetsområdena.
3. Handlingsplanen bryter ned arbetet i konkreta åtgärder.
4. Uppföljningen låter oss följa våra framsteg och bekräfta dem i tydliga siffror.

4.2 Strömstads mål för energibesparingar till 2014 och 2020.

Under vårt basår 2009 använde vi i Strömstad 19 450 MWh energi för fastigheter och 1845 MWh för transporter.

För att bidra till att de nationella och regionala energimålen uppnås ska Strömstads mål för energibesparing vara:

Målsättning för Strömstads Kommun till 2014, jämfört med basåret 2009	
Fastigheter: - 8 %	Transporter: -8 %
Fastigheter: -1556 MWh	Transporter: - 148 MWh
Målsättning för Strömstads Kommun till 2020, jämfört med basåret 2009	
Fastigheter: - 20 %	Transporter: - 20 %
Fastigheter: - 3890 MWh	Transporter: - 369MWh

Allteftersom verksamheten ökar i omfattning, tex nya kommunala bostäder byggs och ökar den totala arealen bostadsyta blir dessa tal missvisande. Därför kommer indikatorer som energiförbrukning/m² att användas så fort tillräckliga utgångsvärden blir tillgängliga. I nuläget är det omöjligt t ex för att separat mätning av verksamhetsel i kommunala lokaler saknas.

5. Nulägesanalys

5.1 Inledning

Strategin för energieffektiviseringar i Strömstads kommun ska innehålla en nulägesbeskrivning som identifierar kommunens betydande energiförbrukningar. Denna inventering ska ligga till grund för prioriteringar mellan energieffektiviserande åtgärder för att nå våra uppsatta mål.

Basår utgörs av det år som föregår kommunens ansökan om statligt stöd till energieffektivisering. För Strömstads kommun innebär detta att basåret är 2009.

5.2 Omfattning

Enligt krav i förordning (2009:1533) om statligt stöd till energieffektivisering i kommuner och landsting ska nulägesanalysen innehålla obligatoriska uppgifter enligt nedan.

Nulägesanalysen omfattar kommunägda bolag liksom kommunen som verksamhetsutövare. För att kunna bedöma nuläget vad gäller energiförbrukning inom den kommunala verksamheten i Strömstads har ett antal verksamheter ombetts

sammanställa sina verksamhetssiffror och energiinköp. Verksamheterna har valts utifrån sin relativa betydelse för den kommunala verksamhetens totala energiförbrukning. Därefter har intervjuer hållits med ansvariga tjänstemän inom de olika verksamhetsområdena så att de i ord fått beskriva nuläget och de möjligheter och svårigheter som finns i den egna verksamheten med avseende på energieffektivisering.

Obligatorisk statistik som rapporteras in till Energimyndigheten presenteras i blå textur i den löpande texten.

5.3 Övergripande energiarbete

I flera av kommunens planer och måldokument har behovet av ett samlat strategiskt energi- och klimatarbete lyfts fram. Flera kortare projekt har gjorts, men de personella resurserna har saknats för en längre satsning.

I och med tillkomsten av Energimyndighetens stöd för framtagande av Energieffektiviseringsstrategier har tillräckliga resurser till slut kunnat samlas och en tjänst som miljöstrateg har tillsatts. Därmed är det nu möjligt att sätta igång en långsiktig och koncernövergripande planering inom energi- och klimatområdet.

5.4 Enskilda verksamheter

Det praktiska arbetet med energieffektivisering pågår i huvudsak i de enskilda verksamheternas allmänna utvecklings- och effektiviseringsarbete.

Ambitions- och kunskapsnivån på nyckelposter inom organisationen är hög och arbetet med energieffektivisering och energibesparingar har drivits som en del av det normala förbättringsarbetet.

Flera styrande dokument är redan i bruk och andra är på väg, som t ex en upphandlingspolicy som delas med flera grannkommuner och en resepolicy som fastställdes första gången 2004 och som nu är på gång med en ny reviderad version.

5.4.1 Kommunala fastigheter

I Strömstad ägs och förvaltas huvuddelen av verksamhetslokalerna av det kommunala lokalbolaget AB Strömstadslokaler. De olika verksamheterna hyr sedan sina lokaler därifrån. Allmännyttans bostadsinnehav ägs och förvaltas av AB Strömstadsbyggen, även det ett kommunalägt bolag.

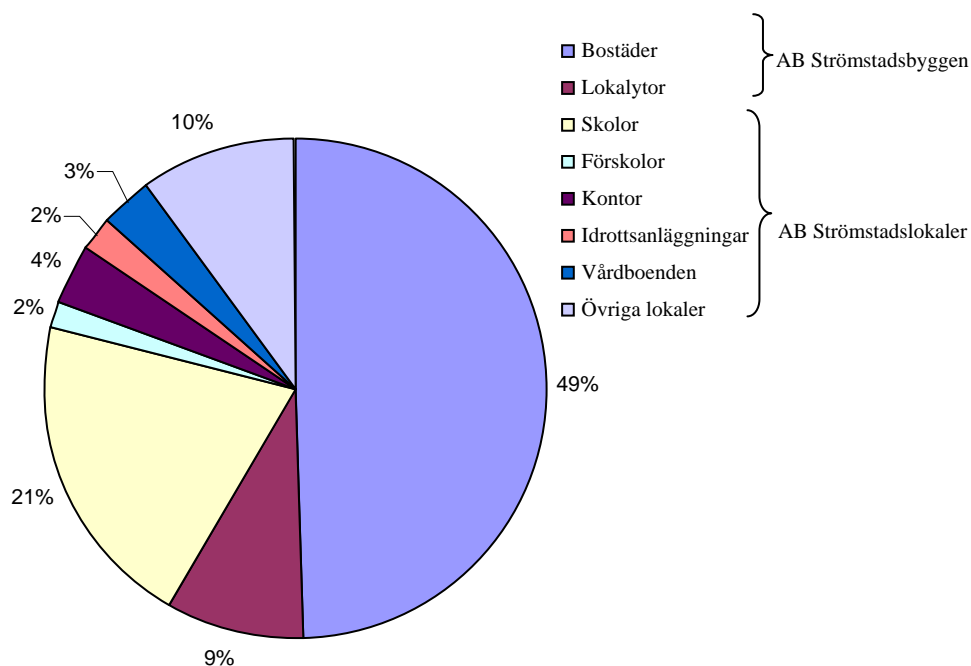
Verksamheten i bolagen styrs från kommunens sida genom ägardirektiv fastställda av kommunfullmäktige. Bolagen har inga egna miljö- eller klimatmålsdokument, utan omfattas istället av alla policydokument som skrivs för hela kommunkoncernen, t ex lokala miljö kvalitetsmål och kommunens Strategiska plan.

Total area för kommunägda lokaler och bostäder

Från Strömstadslokaler hyr de kommunala verksamheterna allt från Stadshuset till förskolor, idrottsanläggningar och vårdboenden. Ytterligare lokaler hyrs i mindre omfattning av andra värdar, men **nulägesanalysen begränsas till lokaler inom Strömstadslokalers bestånd**. Lokalbeståndet har en total yta på 78 216 m² (LOA).

Total area bostäder och lokaler ägda av de kommunala bolagen är 187 102 m² (LOA+BOA).

De allmännyttiga bostäderna förvaltas av det kommunala bostadsbolaget Strömstadsbyggen AB. Bostadsbeståndet har en total areal på 108 886m² (LOA+BOA) fördelat på ungefär 1 400 lägenheter och serviceboenden.

Figur 1 Fördelning i procent mellan olika fastighetstyper inom AB Strömstadsbyggen och AB Strömstadslokalers innehav.

Köpt energi avseende kommunägda fastigheter

Både Strömstadsbyggen och Strömstadslokaler har av marknadsmässiga skäl redan jobbat mycket med energieffektivisering. Även om egna styrdokument saknas har man jobbat mot energibesparande mål. De båda bolagens energieffektiviseringsarbete är mycket decentraliserat med stort eget ansvar hos respektive fastighetsförvaltare.

Vid nyproduktion strävar man efter att nå låga energiförbrukningar. T ex har nybyggda lägenheter inom kvarteret Skepparen (vid Stadshuset) en prognostiserad förbrukning på 45 – 50 kWh/m². Även inom nybyggda lokaler är energiförbrukningen låg, där t ex den nybyggda Odelsbergsskolan har en förbrukning på 50-55 kWh/m² och är vilket räknas som lågt för en skollokal.

Strömstadsbyggens bostadsbestånd är till huvudsak uppvärmt med bergvärme. De flesta stora omläggningarna från fossila bränslen för uppvärmning av bostäder ligger flera år tillbaka i tiden och uppvärmningen är redan i stort sett fossilfri. Bostadsbeståndet är förhållandevis ungt jämfört med många andra kommuner vilket ger en ganska god utgångspunkt för energibesparing.

Läget bland lokalerna är delvis ett annat där man i en något större andel av sina fastigheter ännu är beroende av olja då en omläggning till miljöanpassad uppvärmning inte bedömts som lönsam. Lokalbeståndet är dessutom mer variabelt i energiprestanda där flera riktigt gamla byggnader med höga kulturvärden inte låter sig anpassas så lätt och därför drar upp snittförbrukningen ganska mycket. Även lokalerna strävar efter att bli fossilfria. Till exempel konverteras två skolor under 2011 från oljeeldning till bergvärme.

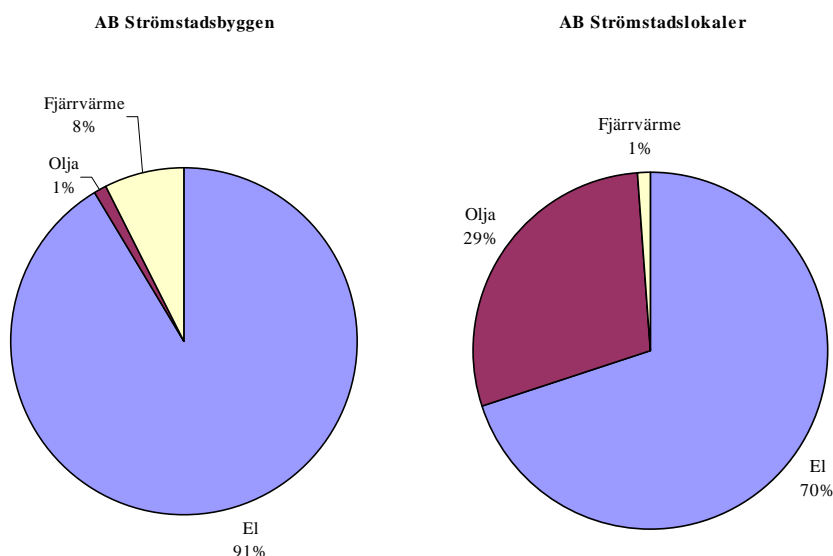
Bergvärmeutbyggnaden har gett en stor besparing i energiinköp, men samtidigt gjort bolagen beroende av el till bergvärmepumparna. Fjärrvärme finns endast inom ett område, se sidan 12, eftersom stadens geografi skulle göra det svårt och mycket kostsamt att dra fjärrvärmenätet.

Tabell 1 Köpt energi avseende kommunägda fastigheter

Energislag (MWh)	AB Strömstadsbyggen	AB Strömstadslokaler	Total förbrukning
El	9442 ²	6341 ^{1, 2}	15783
Olja	106	2620	2726
Fjärrvärme	777	94	871
Totalt	10325	9055	19380

¹ Strömstadslokalers totala el-inköp inkluderar även lokaler som inte hyrs av kommunal verksamhet.

² Båda bolag har redovisat bruttoförbrukningen av el. I denna finns drift-, uppvärmnings- och verksamhetsel för de flesta fastigheter. För de allmännyttiga bostäderna redovisas inte hyresgästernas elförbrukning som de köper in via privata elabonnemang.

Figur 2 Fördelning av använda energislag under 2009 i respektive bolag.

Totala mängden inköpt energi för bostäder och lokaler ägda av de kommunala bolagen är 19 380 MWh

El är det helt dominerande energislaget i den kommunala verksamheten. Den redovisade mängden el är summan av bolagens totala elförbrukning, dvs en blandning av uppvärmnings-, drift-, och verksamhetsel. Eftersom verksamhetselen (det vill säga el till lampor, verksamhetens egna maskiner m m)

hittills inte har mätts för sig blir bilden av vem som förbrukar vad och var otidlig. Gradvis kommer fler undermätare att installeras för att tydligare kunna följa förbrukningen. Vissa försök har gjort med att bryta ut både verksamhetsel och uppvärmning från hyran där de hittills varit inbakad. Det har gett blandade resultat, men tanken är att det skulle ge verksamheterna starkare incitament att spara energi och bättre kontroll på den egna uppvärmningen och den egna maskinparkens energiförbrukning.

Total energikostnad i kommunägda fastigheter

De årliga energikostnaderna för de kommunala bolagen och kommunens verksamhet inom lokaler hyrda av lokalbolaget presenteras i tabellen nedan. På sikt kommer verksamheternas el-förbrukning inom lokaler hyrda av Strömstadslokaler AB att kunna brytas ut när elmätare monterats.

Tabell 2 Kostnader för inköpt energi till kommunägda fastigheter i Strömstad

Energislag (kr)	AB Strömstadsbyggen	Strömstadslokaler AB	Total kostnad
El	13 272 000 kr	7 751 000 kr	21 023 000 kr
Olja	1 185 000 kr	2 435 000 kr	3 620 000 kr
Fjärrvärme	505 000 kr	48 000 kr	553 000 kr
Totalt	14 962 000 kr	10 234 000 kr	25 196 000 kr

Bränslemix för kommunens fjärrvärme

Strömstad kommun har ett mindre fjärrvärmeverk som förser bostadsområdet Tången med värme. Det drivs i huvudsak med pellets och endast vid driftstopp i pelletsugnen med olja. Vintertid är värmeproduktion med pellets maximalt utnyttjad, så vid behovstopp kan då olja behöva eldas parallellt för att täcka behovet.

Tabell 3 Bränslemix och förbrukning av bränsle på fjärrvärmeverket i Tången.

Bränslemix fjärrvärmeverk	MWh	Andel (%)
Pellets	1878	93
Olja	150	7
Totalt	2028	100

Omfattning förnybar el inom fastigheter

Strömstadsbyggen AB och Strömstadlokaler AB köper 100 % miljöcertifierad el till både bostäder och lokaler. Elen är från vind- och vattenkraft och köps in på elbörsen Nord Pool. Andel förnybar el som förbrukas inom bostäderna av hyresgäster är okänd.

Produktion av förnybar energi från solceller, vindkraft eller solvärme

Strömstad kommun producerar inget av dessa energislag.

Samverkan fastighetsägare/förvaltare och hyresgäster/brukare

Strömstadsbyggen AB och Strömstadlokaler AB har samarbeten och olika former av kontakt med sina hyresgäster i energifrågor. Dialogen har t ex lett fram till installation av separata elmätare inom lokalerna.

5.4.2 Kommunala transporter

Kommunen har en rad verksamheter som har omfattande resor i tjänsten och transporter av varor. Hemtjänst, socialtjänst och avfall/renhållning är de verksamheter som uppskattas köra mest. Verksamheterna gör oftast ingen egen uppföljning av körsträckor

Kommunen använder i sin verksamhet 80 personbilar och 32 minibussar och lätta lastbilar. Vi har även ett antal tunga lastbilar, sopbilar och andra tyngre fordon, men de omfattas inte av denna sammanställning. Kommunens personal körde enligt uppskattning sammanlagt 1 680 000 km under 2009 vilket motsvarar 42 varv runt jorden

Antal kommunala fordon 2009 totalt 112 st

varav: Personbilar, 80

Minibussar och lätta lastbilar, 32

Bolagen: Strömstadbyggen 10 st

Strömstadlokaler 6 st

Antal körda kilometer med personbilar och lätta lastbilar, exklusive bolagen

1 680 000 km

Bolagen: Strömstadbyggen 60 000 km

Strömstadlokaler 90 000 km

vid ekvatorn. Körsträckan är baserad på en uppskattning eftersom körjournal endast förs på delar av fordonsflottan. Vart fordon uppskattas ha kört ca 15 000 km under år 2009. Bolagen Strömstadsbyggen och Strömstadlokaler för inte heller körjournal över sina körda kilometer. De uppskattar den körda sträckan till 10 000 respektive 15 000 km per bil och år. Personalen i bolagen erbjuds ett avtal där de får leasa bolagets bilar för privat användning.

Antal fordonskilometer med privata bilar

Sammantaget har ersättning för tjänsteresor i privatägd bil betalats ut för ca 123 000 km med sammantaget 390 000 kronor (totalsumma av skattepliktig och skattebefriad kilometerersättning) under år 2009. Mängden resor i egen bil skiljer sig markant mellan olika verksamheter. Bränsleslag för dessa kilometer finns inte angivet, men troligtvis är majoriteten bensin. Sträckan motsvarar ungefär 9 m³ bensin med en antagen förbrukning på 0,75 l/mil vilket ökar den kommunala bensinförbrukningen med nästan 24 %.

Årsförbrukning av drivmedel i kommunala personbilar och lätta lastbilar

Kommunens fordon upphandlas ungefär vart fjärde år av fordonsansvarig chef, på tekniska förvaltningen. Kommunen har i nuläget fler bilar med bättre miljöklass efter upphandling under år 2008. Tillgången på alternativa bränslen i Strömstad kommun är inte så god som i många andra landsändar. Senaste upphandlingen hade därför krav på diesel med partikelfilter i första hand.

Kommunens verksamhet inom hemtjänst m m utanför centralorten ökar vilket gör att både antalet fordon och antal körda km har ökat under åren.

Bränsleförbrukning

Kommunen: 134 m³ diesel

38 m³ bensin

30 m³ etanol

motsvarar tot. 1845 MWh

Strömstadbyggen:

10 m³ bensin

4 m³ diesel

Strömstadlokaler:

0,2 m³ bensin

6 m³ diesel

Bolagens bränsleförbrukning inkluderar även en viss andel bränsle till gräsklippare och liknande, men är i huvudsak förbrukat i bilarna.

Antal personbilar och lastbilar som uppfyller miljökrav

Strömstad kommun har 32 personbilar men inga lätta lastbilar som uppfyller miljökraven enligt förordning 2009:1 om miljö- och säkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor. Av dessa är 28 etanol/bensin-bilar. Finns dock ingen statistik som visar i vilken grad de tankas med etanol.

Bolagen har inga miljöklassade bilar.

Antal resor med kommunalägd kollektivtrafik

Kollektivtrafiken i kommunen drivs av Västtrafik. Ingen kollektivtrafik är kommunalt ägd.

Vid inköp av externa transporter använder vi Miljöstyrningsrådets upphandlingskriterier för att få bästa tillgängliga drivmedel och att uppdragstagaren jobbar aktivt med energieffektivisering i sin fordonsflotta.

5.4.3 Energiförbrukning inom övriga verksamheter

Utöver den energi som förbrukas i fastigheter och transporter finns det ytterligare verksamheter som är mycket energikrävande.

De största energiförbrukarna av dem är Vatten- och avloppsverken samt all el som används för gatubelysning och annan utomhusbelysning på offentliga platser. Här nedan presenteras några av dessa.

Därefter följer en redovisning av verksamheter som fattar beslut om inköp eller på andra sätt påverkar kommunens energiförbrukning.

Köpt energi i vissa övriga kommunala verksamheter:

- **Vatten och avlopp, 3189 MWh**
- **Gatubelysning och annan offentlig belysning, 658 MWh**

Vattenverk och avlopp

Kommunens vatten- och reningsverk hade 2009 en energiförbrukning på **3189 MWh**. Verksamheten består av 197 olika anläggningar, allt från avloppspumpar till reningsverk och vattenverk.

I nuläget finns inga tydliga åtaganden vad gäller driftoptimering även om verksamheten hela tiden jobbar för att effektivisera hanteringen. Mindre försök görs med nya modeller av pumpar som optimerar transport av avlopp eller dricksvatten. För att kunna jobba vidare med detta krävs dock investeringar i mätare för att kunna kartlägga flödena och anpassa systemet mer exakt efter de behov som finns.

Gatubelysning och annan offentlig belysning

Gatubelysning, parkbelysning och annan utomhusbelysning låg 2009 sammantaget på **658 MWh**, med en kostnad på 944 000 kr (förbrukning och nätavgifter). All armatur byttes från kvicksilver till högtrycks natrium under ett antal år från 2006 och framåt. Samtidigt valde man att minska Watt-talet från ca 100- 125 W till 50W på de flesta gatlyktor och 70W endast i korsningar. Med ett totalantal på 2800 armaturer ger det en mycket stor energibesparing som redan vunnits.

AB Strömstadsbyggen har också bytt all sin utomhusbelysning, 149 armaturer, från kvicksilver till högtrycksnatrium.

Avfall/renhållning

Verksamheten har ansvar för avfall och renhållning i hela kommunen. Det inkluderar 11 återvinningsstationer, inklusive en stor station där man även tar emot farligt avfall och avfall från företag, samt hämtning av sopor från hushåll, kommunal verksamhet samt företag. Transporterna är omfattande. Rutter planeras och samordnas så gott det går. Att kommunen planerar att börja samla in en fraktion för blöta sopor (dvs matrester) kan göra att rutterna

måste utökas om det inte går att samla allt i en omgång. De fordon som används ingår dock inte i denna sammanställning, men kan komma att beaktas i det allmänna energiarbetet.

Upphandling

Vid alla upphandlingar ställs vissa miljö- och energikrav. Ett arbete med att ta fram en upphandlingspolicy pågår som ett samarbete mellan Norra Bohusläns kommuner. Att upphandla med miljö- och energikrav upplevs ännu som osäkert juridiskt med tanke på kraven i LOU.

5.5 Övriga uppgifter

5.5.1 Policy eller riktlinjer med krav på energieffektivitet vid upphandling

Strömstads kommun samarbetar med Lysekil, Sotenäs, Munkedal och Tanum i sitt arbete med upphandlingar. Kommunerna har en gemensam policy där ett visst utrymme ges till miljöaspekter såsom energieffektiva val. Detta markeras framförallt i ett av policyns syften, nämligen att ”Upphandling ska ge en god totalekonomi med beaktande av hälso- och miljöhänsyn”. Se mer under Upphandling ovan och under åtgärder i kapitel 6.

5.5.2 Aktivt arbete för att integrera energifrågor i översikts- och detaljplanering

Ett fåtal exploateringsprojekt som ska resultera i kommunala bostäder befinner sig i detaljplanestadiet. Dessa ska enligt en politisk önskan hålla en miljöprofil och planavdelningen provar sig fram i hur långt man kan sträcka sig i planföreskrifter vad gäller energiprestanda och liknande frågor. Det juridiska läget är inte klart, men en tydlig vilja finns att undersöka vad som är möjligt att föreskriva om. En ambition är t ex att all bebyggelse ska hålla helårsstandard vilket borde ge en energistandard som godtas av Boverket. Det finns dock svårigheter med att säkra ambitionerna ända fram till slutförd byggnation eftersom kommunen inte har resurser till uppföljning av efterlevnad av planbestämmelser.

5.5.3 Antagen och införd resepolicy

Den nuvarande resepolicy ”Reglemente för användandet av tjänstefordon” antogs 2004 och är på väg att revideras, se stycket om transporter ovan samt bland åtgärder i kapitel 6. Det nuvarande Reglementet har som syfte att säkerställa att alla medarbetare i Strömstads kommun känner till dels hur resor i tjänsten ska ske och dels vilka regler som gäller för dessa. Tanken är att resor i tjänsten i närområdet, normalt ska kunna ske med tjänstefordon, vilka ska tillgodose de säkerhets-, arbetsmiljö- och miljöaspekter som är rimliga att ställa. Syftet är också att vi skall minimera våra resors miljöpåverkan.

5.5.4 Genomförda internutbildningar för att skapa bättre förutsättningar för energieffektivisering

Har gjorts verksamhetsvis inom energiintensiva områden och inom bolagen men inte på någon övergripande sätt inom annan kommunal verksamhet.

5.5.5 Internt och externt nätverksbyggande för att främja energieffektivisering

Strömstad kommun har under flera år endast haft klimat- och energirådgivare delad med våra grannkommuner. Den kommunala verksamheten själv har däremot inte haft en samlad energieffektiviseringsverksamhet. Flera energiintensiva verksamheter och fastighetsbolagen har dock jobbat självständigt med frågan och har var för sig informella nätverk bland grannkommuner, företag inom respektive bransch och med andra verksamheter inom kommunen.

Den nyttillträdda miljöstrategen kommer från 2011 att engagera sig i alla de lokala och regionala nätverken som t ex Hållbar Utveckling Väst och Länsstyrelsens nätverk för miljöstrategiska frågor.

5.6 Slutsatser av nulägesanalysen

5.6.1 Statistik och uppföljning saknas

Läget för energiförbrukning i Strömstad kommun är oklart. Eftersom det har varit svårt att få fram bakgrundsdata till denna nulägesanalys är det svårt att dra några kvalitetssäkra slutsatser. En viktig uppgift för fortsatt energieffektivisering är därmed att kvalitetssäkra siffrorna och skapa enkla rutiner för återkoppling av dessa uppgifter till verksamhetsledare och politiker. Verksamheterna får i dagsläget inte någon återkoppling och gör inte heller någon uppföljning av sin verksamhet ur energisynvinkel.

Läget är ett annat i bolagen där verksamheterna jobbar mycket med frågan, men där den kommunala delaktigheten i arbetet är begränsad. Även här är tillgänglig statistik om energiförbrukning inte så lätt att tolka att man kan peka ut tydliga framtida åtgärder som behövs.

5.6.2 Politisk vilja och gemensam linje behövs

Sammantaget visar intervjuer och analysen på att verksamheterna är väl medvetna om energifrågorna som är aktuella för respektive verksamhet, men att arbetet kan samordnas bättre och drivas till en högre nivå. För detta krävs politiska ställningstaganden som konkretiserar ambitioner och visioner från redan fastställda styrdokument. Verksamheterna bör få politiskt stöd i arbetet och hjälp till beslut och avväganden, något som under intervjuerna efterfrågats från många håll inom organisationen.

5.6.3 Vem är den största förbrukaren?

Arealsammanställningen visar att bostäder är den till ytan mest omfattande verksamheten vad gäller fastigheter, följt av skolor. Energiförbrukningsmässigt är det däremot svårare att se hur de ligger till. Lokaler som grupp köper in mer energi än bostäder som grupp, men i bostäder ingår inte hyresgästernas elkonsument i totalmängden.

Rent generellt bör energieffektiviserande åtgärder inom uppvärmning och drift av bostäder och lokaler bära en stor del av energibesparingen. Hyresgästernas kunskapsläge och beteende kommer också vara avgörande för att kommunen ska nå sina energibesparingsmål.

Ett ökat kunskapsutbyte och samarbete mellan kommunal verksamhet, fastighetsbolagen och hyresgästerna, både i bostäder och i lokaler, bör därför vara ett tydligt mål.

Det är viktigt att insatserna görs med en helhetssyn och helst i form av totalprojekt för att undvika ineffektiva punktinsatser där endast enstaka lönsamma åtgärder görs med i slutändan dålig lönsamhet, eftersom åtgärderna inte utgår från byggnaden som system och där samma byggnad inom kort kräver nya punktinsatser.

5.6.4 Framtida krav

Från omvärlden kommer skärpta krav på energieffektivisering vid nybyggnation och ombyggnad eftersom kommunen som offentlig verksamhet kommer omfattas redan 2018 av kravet på att alla byggnader vid nybyggnation ska vara "nära nollenergihus" vilket enligt direktivets definition motsvarar ett energibehov på 40 kWh/m². Strömstadsbyggnads senaste lägenhetsbyggen har legat ungefär där men det är viktigt att följa upp med kontroll av verklig energiförbrukning när bostäderna väl tas i bruk. Vad gäller lokaler kommer en del ned i dessa nivåer medan andra är väldigt långt ifrån. Vid ombyggnad av befintliga fastigheter kommer motsvarande krav vara 75 kWh/m². Där har vi en hel del att göra på vissa delar av fastighetsbeståndet.

Vi ska också uppnå nationella mål som säger att vårt byggnadsbestånd ska energieffektiviseras till ett energibehov som är 50 % av 1995 års nivåer till 2050. Det vi bygger idag ska stå kvar även om 80 år. Vi måste därför göra rätt från början. Större renoveringar sker också med långa mellanrum, runt 40 år, vilket innebär att börjar vi inte energieffektivisera nu så kommer det bli mycket svårt att nå uppsatta mål. Det innebär också att de insatser som görs idag måste hålla hög prestanda för att räcka till då vi inte får en ny chans innan ca 2050. I åtgärdsplanen föreslås därför skärpta krav på energieffektivisering vid nybyggnation och ombyggnad som minst motsvarar kravet för "nära nollenergihus" alternativt krav som motsvarar den regionala överenskommelsen kring energieffektiva byggnader "Smart energi".

5.6.5 Hållbar energiförsörjning

Genom fastighetsbolagens omställning till bergvärme sparar Strömstad en stor mängd energi vilket är väldigt positivt. Det har däremot gjort oss starkt beroende av inköpt el-energi. Bolagen köper in miljöcertifierad el från elbörsen Nord Pool och kommunen köper därutöver sin el-energi till annan verksamhet hos Fyrstad Kraft AB.

Att undersöka möjligheterna till egen el-produktion skulle därmed vara ett viktigt steg på väg mot att bli en klimatneutral kommun. Kommunen har enbart utifrån sitt läge goda möjligheter för både vind- och solenergi i olika former och storlekar.

5.6.6 Transporter och behov av kommunikation

Kommunens transporter är ytterligare ett stort och för tillfället svåröverskådligt område. Nästan alla verksamheter har transporter av personal eller varor på något sätt. Fordonsparken ska passa många olika typer av verksamheter och varierande behov över året.

Det mest grundläggande för ett lyckat fortsatt arbete är att tillförlitlig data blir lättåtkomlig för verksamheter och för kommunens fordonsansvariga. Utan det blir det svårt att urskilja effekten av försök till besparingar, satsningar på alternativa bränslen mm.

Hur, men inte minst ATT personalen väljer att resa är också en fråga att jobba med. Den energisnålaste resan är ju den som inte görs. Ett samarbetsprojekt inom resefria möten pågår mellan sjukvården och kommunerna i Fyrbodals kommunalförbund för den samordnade

vårdplaneringen. Parallellt drivs ett projekt om enklare variant med olika gratisprogram som t ex Skype. Med en bättre uppföljning av hur och varför vi i kommunen reser kan andelen resor endast för möten urskiljas och en aktiv satsning på att minska dem påbörjas.

Under en serie år har Strömstad, Tanum och Sotenäs kommuner delat på en Kustomsamordnare. Det har lett till att statistik tagits fram och både kommunspezifika såväl som övergripande trafikfrågor kunnat lyftas på ett effektivt sätt. För att även fortsättningsvis säkra kvalitet på detta arbete vore det värdefullt om det arbetet kan fortsätta och intensifieras.

6. Handlingsplan

I handlingsplanen presenteras de konkreta åtgärder vi ska jobba med för att minska vår energianvändning enligt de uppsatta målen. Arbetet ska vara väl förankrat inom respektive förvaltning och budgeterat både i fråga om pengar och om personalresurser.

För att kommunen ska jobba framåt som en enhet ska alla åtgärder bedömas i ett systemtänk. Det innebär att åtgärdernas värde bedöms utifrån den effekt de har på kommunkoncernen som helhet. Detta för att undvika att energi sparas i en verksamhet på någon annan verksamhets bekostnad.

6.1 Obligatoriska åtgärder enligt förordningen

Enligt förordningen om energieffektiva åtgärder för myndigheter (2009:893) 3§ ska kommunen välja ut minst två av sex nedan listade åtgärdstyper att fokusera på.

Ur förordning (2009:893) om energieffektiva åtgärder för myndigheter:

”Åtgärder

3 § Varje myndighet ska genomföra minst två av följande åtgärder:

- 1. utnyttja finansieringsinstrument för energibesparingar, däribland avtal om energiprestanda, där mätbara och förutbestämda energibesparingar ställs som krav,*
- 2. köpa in utrustning på grundval av förteckningar som Statens energimyndighet tillhandahåller och som innehåller energieffektiva produktspecifikationer för olika kategorier av utrustning,*
- 3. köpa in utrustning med effektiv energianvändning i alla lägen, även i viloläge,*
- 4. byta ut eller modifiera befintlig utrustning med den utrustning som avses i 2 och 3,*
- 5. utnyttja energibesiktningar och genomföra rekommendationerna i dessa, eller*
- 6. köpa in eller hyra energieffektiva byggnader eller delar av dessa, eller vidta åtgärder för att göra byggnader som myndigheten redan äger eller hyr mer energieffektiva.*

Åtgärderna ska genomföras fortlöpande. Vid inköp av fordon gäller förordningen (2009:1) om miljö- och trafiksäkerhetskrav för myndigheters bilar och bilresor.”

Utifrån resultatet av nulägesanalysen och med hänsyn till Strömstads möjligheter i nuläget har kommunen valt att jobba med nr 3, ”köpa in utrustning med effektiv energianvändning i alla lägen, även i vilolägen” och nr 6, ”köpa in eller hyra energieffektiva byggnader eller delar av dessa, eller vidta åtgärder för att göra byggnader som myndigheten redan äger eller hyr mer energieffektiva”.

6.1.1 Köpa in utrustning med effektiv energianvändning i alla lägen, även i vilolägen

Enligt de kommunala miljö kvalitetsmålen ska kommunen ”på sikt” (dvs. efter 2011) använda bästa tillgängliga upphandlingskriterier avseende miljö- och energihushållning. Det som varit begränsande inom miljö- och energianpassad upphandling hittills har varit det otydliga juridiska läget. Nu finns fler lyckade upphandlingar med dessa krav genomförda på annat håll och många andra kommuner att ta råd och stöd av.

6.1.2 Köpa in eller hyra energieffektiva byggnader eller delar av dessa, eller vidta åtgärder för att göra byggnader som myndigheten redan äger eller hyr mer energieffektiva

Kommunen har tidigare fått sin energiförbrukning i verksamheten inbakad i hyran för de lokaler vi använder. Från och med 2011 ska individuella mätare installeras som ger kommunen som hyresgäst bättre kontroll och större incitament att spara pengar på energisnåla apparater och metodisk förändring av beteenden.

Den energi som förbrukas för att värma och driva våra lokaler har inte heller redovisats och kanske inte heller legat till grund för val av lokal att hyra. Med ett bättre kunskapsläge kan kommunen i fortsättningen arbeta systematiskt med dessa frågor.

Planerade åtgärder kopplade till dessa obligatoriska åtgärder redovisas under respektive verksamhet.

6.2 Politiska ställningstaganden som behövs

När arbetet börjar inom ett för kommunen nytt arbetsområde eller nytt arbetssätt är det viktigt att politikerna ger vägledning i hur verksamheterna ska jobba med frågan. Från flera verksamheter har behovet att politiska ställningstaganden vad gäller energiarbetet lyfts fram.

För att verksamheterna ska kunna jobba effektivt med energieffektivisering behövs följande ställningstaganden

- **En precisering av kommunens övergripande ambitionsnivå vad gäller energifrågor.**
 - Finns det speciella områden där vi ska fokusera arbetet?
 - Ska vi ligga i framkant inom något område? Eller dra lärdom av andras goda exempel?
 - På hur lång sikt ska ställningstaganden ske, energiinvesteringar räknas hem osv?
 - Hur ska kommunens energiprofil gentemot exploitörer se ut, vilka krav ska vi ställa på dem som vill bygga nytt i Strömstad?

- **Klargör fastighetsbolagen ambitionsnivå i energifrågor och deras roll gentemot annan kommunal verksamhet.**

Fastighetsbolagen spelar en nyckelroll i den energieffektivisering som kommunen beslutat ska genomföras.

- Vill vi att bolagens energiarbete integreras med övriga verksameters energiarbete?

- Vilka energiförbrukningsnivåer ska bolagen satsa på att nå, i nybyggnader och ombyggnader?
- Hur står miljö- och energivinst i förhållande till ekonomisk vinst i bolagen?
- **Ställningstaganden om transporter, tjänsteresor och bränslen**
 - Vilken ambitionsnivå ska vi ha angående miljöklass på fordonen vi använder och bränslet vi använder?
 - Tycker vi att det är viktigt att minska resandet i tjänsten i allmänhet?
 - Hur ställer vi oss till körjournaler och olika former av dokumentation av hur, var och hur mycket fordonen används? Inköp av apparatur för dokumentation av hastighet, bränsleförbrukning mm?
 - Hur ställer vi oss till ett samarbete med grannkommuner och Norge om laddningsstationer för elbilar?

6.3 Kommunövergripande åtgärder

- Uppdatering och komplettering av energieffektiviseringsstrategin. Då vissa siffror saknades för att kunna räkna ut indikatorvärden, som t ex energiförbrukning per anställd och år, energiförbrukning per m² lokalyta och år och liknande, ska strategin kompletteras med dessa så fort det går. Dessutom ska nya åtgärder tas fram för att driva energieffektiviseringen framåt.
 - Överordnat ansvarig: KF
 - Ansvarig: MBN
 - Projektledare: Miljöstrateg
 - Tidsplan: 2011 t o m 2014
 - Uppföljning: Årligen
- Revidering och komplettering av styrdokument om transporter. Ett reviderat förslag till en rese- och fordonspolicyn är påbörjat, men den politiska beslutsprocessen återstår. Enligt modell från Tanums kommun kan den utvecklas och eventuellt delas i en policy om fordon och en om tjänsteresor. Ex på kompletteringar: cykeln som alternativ för korta resor inom staden bör belysas
 - Ansvarig: Kommunledningskontoret
 - Resurs: fordonschef, kustomsamordnare och miljöstrateg
 - Tidsplan: 2012-2013
 - Uppföljning: redovisas i Tekniska nämndens årsredovisning
- Resvanekartläggning och utbildning om val av transport för tjänsteresan. Är kopplad till och kan om möjligt ingå i den omarbetade rese- och fordonspolicyn.
 - Ansvarig: Kommunledningskontoret
 - Resurs: Fordonsansvarig, kustomsamordnare och miljöstrateg
 - Tidsplan: 2011-2012
 - Uppföljning: redovisas i Tekniska nämndens årsredovisning
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*
- Strukturera och underlätta inrapportering av underlagssiffror för det fortsatta energieffektiviseringsarbetet. Tillsammans med respektive verksamhetsområde, förvaltningar och bolag skaffa fram enkla verktyg och rutiner för att skapa lättöverskådliga data som kan användas i rapportering till Energimyndigheten och den interna återkopplingen av effekter av genomförda effektiviseringsåtgärder.

- Ansvarig: Miljöstrateg
 - Tidsplan: 2011 och därefter löpande
 - Uppföljning: årligen, i form av bättre statistik
- Resefria möten. Ett projekt om resefria möten pågår inom Fyrbodals kommunalförbund. Inom kommunernas och sjukhusens samordnade vårdplanering görs i dagsläget en stor mängd resor. För att kunna minska dessa jobbar kommunförbundet med förslag på tekniska lösningar som håller tillräcklig kvalitet och säkerhet för att denna typ av kommunikation ska kunna ske på distans. Parallellt med detta tittar kommunerna också på olika gratistjänster, typ Skype, för mindre känsliga möten. Även inom dessa områden görs en stor mängd resor, ofta bara till grannkommunerna. Om material för resefria möten köps in ska personalen utbildas i hur den fungerar och resepolicyen bör då också kompletteras så att det blir en tydlig uppmaning att i första hand bedöma om resan kan ersättas med ett resefritt möte.
 - Högst ansvarig: Fyrbodals kommunalförbund
 - Lokalt ansvarig: IT-avdelningen
 - Tidsplan: 2012 t o m 2014
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*

6.4 Åtgärder i de enskilda verksamheterna

6.4.1 Kommunala fastigheter

- Montera individuella elmätare i alla Strömstadslokalers fastigheter. Verksamhetselen har hittills bakats in i hyran. Hyresgäster, så som skolor och förvaltningar, har därför inte tjänat på att spara energi och ett samlat energiarbete har därför uteblivit. För att uppmuntra hyresgästerna att ta ansvar för sin förbrukning och ge dem en chans att spara både pengar och energi bryts nu elen ut från lokalhyran.
 - Ansvarig: Strömstadslokaler AB
 - Tidsplan: 2011
 - Uppföljning: från 2012 kan förbrukningen av verksamhetsel följas upp i lokalerna
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 6*
- Konvertera de sista två oljevärmda skolorna till bergvärme.
 - Ansvarig: Strömstadslokaler AB
 - Tidsplan: 2011
 - Uppföljning: redovisas i årsredovisningen
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 6*
- Alla nyproduktioner av bostäder ska ha som målsättning att nå en energiförbrukning under 50 kWh/m². På sikt, men innan 2018, måste detta krav skärpas ytterligare för att vi ska leva upp till kommande ny lagstiftning.
 - Ansvarig: Strömstadsbyggen AB
 - Tidsplan: från 2011
 - Uppföljning: årligen, kan rapporteras i bolagens årsredovisning
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 6.*

- Fasa ut den sista fossila uppvärmningen av bostäder och övergå till bergvärme på alla fastigheter där det är tillåtet. (Stadsdelen Tången har obligatorisk anslutning till fjärrvärme t ex.)
 - Ansvarig: Strömstadsbyggen AB
 - Tidsplan: 2011
 - Uppföljning: Kan redovisas Strömstadsbyggens årsredovisning
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 6.*

6.4.2 Kommunala transporter och fordon

- Fortsatt miljö- och energianpassning av fordonsflottan. Under kommande upphandlingar bör högre krav på energisnålhet och alternativa bränslen ställas. Kraven måste dock vara anpassade till de bränslen vi har tillgängliga inom Strömstad kommun, t ex el, etanol mm.
 - Ansvarig: Fordonsansvarig och Kustomsamordnare
 - Tidsplan: 2012 och löpande
 - Uppföljning: Årligen, antal och andel av fordon i miljöklass, bränsleförbrukning och slag
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*
- Undersöka möjligheten och intresset för inköp av elcyklar till hemtjänsten och liknande verksamheter inom staden. Kortare resor med bil inom staden är ett dåligt energialternativ och att hitta P-plats kan sommartid vara mycket tidsödande. Elcyklar kan erbjudas som komplement till vanliga tjänstecyklar.
 - Ansvarig: var verksamhets med behov
 - Resurs: Kustomsamordnare och miljöstrateg
 - Tidsplan: 2012
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*
- Kurser i Sparsam körning för personal som kör mycket i tjänsten. Utbildningen kan samordnas med Tanums kommun som under samma period ska göra en liknande satsning.
 - Ansvarig: var verksamhet med behov
 - Resurs: Kustomsamordnare och miljöstrateg
 - Tidsplan: 2011-2012
 - Uppföljning: Årligen genom total bränsleförbrukning och även förbrukning/anställd, rapporteras till Energimyndigheten och även i kommunens årsredovisning.
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*
- Ruttoptimering för social- och hemtjänst. Då verksamheten ökar måste en maximal samordning och optimering av rutter ske för att vi ändå ska kunna nå våra energisparmål. Vårdtagare finns spridda i kommunens alla delar och en kartläggning och optimering kan förhoppningsvis ge sparade kilometer. Samordning med grannkommuner kan också ge besparingar på resor i gränsområdena mellan kommunerna.
 - Ansvarig: var verksamhet med behov
 - Resurs: GIS-samordnare, Kustomsamordnare och miljöstrateg
 - Tidsplan: 2011-2012
 - Uppföljning: Årligen

- *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*
- Förbättrad uppföljning och insamling av körda kilometer i tjänsten.
Kommunen ska så fort möjligt införa obligatorisk körjournalföring eller automatiska körjournalssystem. Tills dess ska körda kilometer rapporteras in manuellt vid hel- och halvårsskiftet. Även vid rekonditionering/tvätt ska mätarställningen noteras. För att kunna följa förändringar i mängden transporter måste tillförlitlig och lättillgänglig redovisning finnas. I nuläget har vi bara skattningar av antal körda km och på alltför låg detaljnivå. Behöver brytas ned på de olika verksamheterna, biltyperna och bränslena.
 - Ansvarig: Kustomsamordnare och fordonsansvarig på kommunen
 - Tidsplan: 2012
 - Uppföljning: Årligen, insamlade data från denna åtgärd ligger till grund för att mäta effekten av flera andra åtgärder
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*
- Kartläggning av cykelvägar med bristanalys inom centralbygden och utanför.
Strömstad har bitvis väl fungerande cykelvägar men en övergripande plan saknas. Ett utökat och sammanhängande GC-nät skulle underlätta för att kunna använda cykel för kortare tjänsteresor för att minska bilberoendet. Gynnar givetvis samhället som helhet också.
 - Samarbete mellan Tekniska förvaltningen och Planavdelningen på Miljö- och byggförvaltningen
 - Ansvarig: Kustomsamordnaren, fordonsansvarig och planchef
 - Tidsplan: 2012 och löpande
 - Uppföljning:
- Begränsa användandet av privatbilar till tjänsteresor. Antal uttagna kilometerersättningar är i nuläget högt totalt sett, med stora skillnader mellan förvaltningarna. Ett fåtal verksamheter har majoriteten av ersatta kilometer. Dessa resor bör riktas om till att ske i kommunens bilar. Möjliga lösningar kan vara fler bilar till bilpooler eller smidigare bokningssystem.
 - Ansvarig: Kustomsamordnare, Ekonomiavdelningen på Kommunledningsförvaltningen
 - Tidsplan: 2012 och sedan
 - Uppföljning: Årligen
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3*

6.4.3 Upphandling

- Policydokumentet för upphandling inom NoBo. Dokumentet är ett tänkt styrdokument för upphandling inom samarbetsgruppen NoBo (Strömstad, Tanum, Sotenäs, Lysekil, Munkedal, Trollhättan och Vänersborgs kommuner). Det genomgår en revision med samordning och skärpning av energi- och miljökrav.
 - Ansvarig för Strömstad del: Upphandlingsansvarig Strömstad kommun
 - Tidsplan: Under 2011-2012
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*
- Undersökning om varutransporter till kommunen kan samordnas på något sätt.
Vid inköp med leverantörer utanför kommunen kan, trots försök till samordning med andra leveranser i området, ett stort antal lastbilar angöra Strömstad med en begränsad

mängd varor per bil. Intresse finns att undersöka om dessa transporter kan samordnas av kommunen själv, ev. genom en upphandlad separat transporttjänst.

- Ansvarig: Upphandlingsansvarig
- Tidsplan: 2012
- *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 3.*

6.4.4 Stadshuset

- Stadshustävlingen. Strömstads stadshus ska delta i Hållbar Utveckling Västs energispartävling. En förutsättning som dock måste vara uppfylld är att lokal elmätning i stadshuset är installerad och att vi kan räkna fram jämförelsetal för förbrukning under samma period under 2009. utrustningen som ingår i tävlingsavgiften får kommunen behålla och den kan sedan användas för att på liknande sätt uppmärksamma verksamheterna på deras energiförbrukning.
 - Ansvarig: Miljöstrateg
 - Tidsplan: hösten 2011 t o m april 2012
 - Uppföljning: Resultat redovisas till HUV
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 6.*
- Natt/kvällsvandringar för att kolla var utrustning och belysning står på i stadshuset efter arbetsdagens slut. Åtgärden går sedan vidare i att genom information och mindre inköp av utrustning minska energiförbrukning när lokalerna står tomma. Kan kopplas till arbetet med Stadshustävlingen.
 - Ansvarig: Miljöstrateg och fastighetsskötare
 - Tidsplan: 2012
 - *Bidrar till obligatorisk åtgärd nr 6.*

6.4.5 Ytterligare åtgärder

Ytterligare verksamheter har funderingar och framtida planer på energieffektiviserande åtgärder, men som inte är beslutade ännu. Dessa kommer att läggas till löpande under kommande år.

7. Genomförande

Framtagandet av strategin är bara ett första steg i det samlade energiarbetet. Alla verksamheter förbrukar energi på ett eller annat sätt och det i sin tur leder till kostnader och miljö- och klimatpåverkan. Ambitionen bör därför vara att energieffektivisering ska vara en normal del i arbetet i alla verksamheter.

7.1 Förankring av målen i organisationen

De mål som antas i energieffektiviseringsstrategin kommer att förmedlas till ansvariga för respektive förvaltning och till de kommunala bolagen. Dessa mål kommuniceras sedan ut i samband med arbetsplatsträffar för att alla medarbetare ska få kännedom om dem.

7.2 Övergripande delar av genomförandet

7.2.1 Fortsatt politisk process

Efter ett godkännande från Energimyndigheten ska strategin fastställas genom beslut i kommunen. Tidsplanen för detta är hösten-vintern 2011.

1. Behandling och fastställande i Miljö- och Byggnämnden efter remiss till andra berörda nämnder och fastighetsbolagen.
2. Behandling i Kommunstyrelsens arbetsutskott och Kommunstyrelsen
3. Slutgiltigt fastställande i Kommunfullmäktige

7.3 Genomförandet i de enskilda verksamheterna

Varje verksamhet ska få möjlighet att bidra med sina föreslagna åtgärder till den gemensamma energieffektiviseringen. Under intervjuerna för nulägesanalysen har en tydlig bild av ett befintligt engagemang vuxit fram och ett gott kunskapsläge inom verksamheterna.

Energieffektiviseringen bör samordnas och regelbunden uppföljning göras för att visa hur arbetet med var åtgärd går. Hur detta arbete ska utformas måste bestämmas senare när strategin är godkänd och genomförandedelen tar vid.

8. Uppföljning

Eftersom många av Strömstads första och viktigaste åtgärder syftar till att strukturera och förenkla sammanställandet av statistik kommer uppföljningsprocessen gradvis att bli enklare och med bättre precision. Indikatorer för mätning av måluppfyllelse, som t ex förbrukad energi för uppvärmning per kvadratmeter, antal körda kilometer per anställd och liknande, finns inte tillförlitligt fastställda i nuläget eftersom data saknas. Inom några år ska de kunna vara tillgängliga och meningsfulla för verksamheternas utvecklingsarbete och kvalitetssäkring.

8.1 Inrapportering till energimyndigheten

Projektledaren ska varje år sammanfatta arbetet med energieffektivisering, enligt Energimyndighetens föreskrifter och lämna rapport till Energimyndigheten enligt deras instruktioner.

8.2 Uppföljning inom kommunen

En viktig åtgärd är att hitta metoder och situationer där energidata lätt kan samlas in och där verksamheterna själva efterfrågar det och ser dem som ett efterfrågat redskap in sin verksamhetsutveckling och i viktiga beslut.

8.2.1 Områden där kommunal energistatistik kan användas

- Årsredovisning för kommunkoncern
- Miljöredovisningar
- Valfärdsbokslut
- Verksamhetsplanering
- Beslut om och utformning av upphandling
- Fastighetsbolagens verksamhetsplaner
- Fastighetsbolagens årsredovisningar

- m m.